

1
Linda Veiby
Avdelingsdirektør
i Samfunnsavdelingen
hos Riksanstiltvaren.

S. Grøtting 2016-2024
Ny dato 17/7.

Jeg ble så glad da jeg leste i Nationen at det nå er vilje til å ta tak i landbruksens unike kulturmiljøer. Hvordan skal vi så bevare disse? Som føderådsligjerring på en gammel gard i Østerdalen har jeg opp gjennom årene tenket mye på dette. Alle husene her på garden (Søndre Grøtting) er ikke fredet, men verneverdige. Alle er i tømmer og er både vakre og spesielle. (Synes vi da!)

Selvfølgelig er det endel tungvinte arbeidsoperasjoner i disse bygningene, men tanken om et stort løsdriftsfjøs virker suremmende og fryktelig kostbart. Det er et rotterace staten legger opp til for våre fremtidige mjølkebønder. Året 2034 blinker hissig stadig nærmere, - dyra skal få det så mye "bedre" - gå løse rundt i en stor hall med roboter til mjølking, fjøring og gjødselhåndtering!

"Fabrikkefjøs" virker ikke tiltalende i det hele tatt - naboen "spiser opp hverandre" etter jakt på mer jord for å drifte "fjøs-fabrikken".

Hjerte bygder dør jo ut - leysene stikkeres i fjøs og våningshus, - kanskje ender disse gardene opp som feriesteder, eller bli liggende brakte.

Skal disse gamle gardene overleve tross det helt nye tanken!

Di har her i Norge mange gamle dyreraser som "tilhører" disse gamle fjøsbygningene.

Hadde det vært en mulighet å koble vern av gammelrasedyra til disse gamle fjøsene slik at de ^{begge} kunne bestå? Men skal dette bli en realitet må det penges til. Bonden måtte få status og lønn som kulturarbeider på sin egen gard i tillegg til kompensasjon for mindre mjølk og kjøtt! Det vil jo ikke være mulig å få en levbar inntekt med de gamle rasene alene. En er også avhengig av flere arbeidshender til å drifte disse kulturgardene. (De skal ikke være et museum - det må jo være et levende miljø på disse gardene.

Kanskje må det finnes fram kompetanse både i beplantningsvern og dyrevern som kunne velge ut noen slike gardar eller diverse beplantninger, som kunne gi råd og hjelp for denne type drift.

Det burde være et interessant alternativ for unge bønder å få en slik mulighet.

Slippe å bygge et hjempefjøs til 10-20 millioner og bare et hjempegjeld ville være en stor ting. I dag som det stadig snakkes om beredskap ville det være svært bra med liv på alle gardar, alle bygder, - det ville ikke bli "hull i historien" som det ble nevnt.

Hvilke kriterier som skal legges til grunn for å drifte en slik gard blir jo spennende.

Skal de drives økologisk?
 Må det være muligheter til å holde kurs i felles gamle arbeidsteknikker selvom garden driftes med traktorer og maskiner? (Det er jo mange som behersker dette sjøl, men å lleie inn dyktige kursledere burde vel være en flott mulighet til noe innfelt (kursdeltagelse)
 Både i Schweiz og Østerrike er det jo områder som driftes med gamle raser med tilskudd fra staten. Dette burde da gå an her i landet også! (De gamle dyrerasene er svært dyktige til å beite i all slags terreng og seterdrift burde bli mer populært igjen.

Di har snakket med mange bønder om en slike mulighet, men alt lokker ned til økonomiske støtteordninger av en slik størrelse at det blir mulig for en familie å leve av det. Det er inga framtid for disse gardene hvis lønn skal hentes utenom drifta. Det må bare seg!

Ja, noen tanker fra kjøkkenbordet på Grötting. Håper dere kommer fram til en berekraftig løsning for "kulturgarder"

Med hilsen
 Jøsef Stued
 Søndre Grötting gard.
 2078 Hønefoss

1/2

76. Beklager at dette brevet kanskje kommer
noe seinere enn ønskelig, men jeg tar sjansen
på at sende det på nytt. Jeg fjellte brevet i
retur m/stempel feil adresse, men jeg prøver
igjen!

D.S.